

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
TEISĖS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 75 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIII-708“ PROJEKTO
(toliau – Projektas)
(TAP-17-1150(2); TAIS NR. 17-9508(2))**

2017-09-21 Nr. NV-2397

Vilnius

Projekto rengėjas. Teisingumo ministerija.

1. Projekto tikslas. Pateikti Seimui Vyriausybės išvadą dėl Seimo nario Vytauto Bako parengto Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 75 str. pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma nustatyti, kad bausmės vykdymo atidėjimo nebūtų galima taikyti asmenims, nuteistiems už sunkius nusikaltimus.

2. Dabartinė situacija. Pagal šiuo metu galiojančią BK 75 str. redakciją, asmeniui, nuteistam laisvės atėmimu ne daugiau kaip šešeriems metams už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus arba ne daugiau kaip ketveriems metams už vieną ar kelis tyčinius nusikaltimus (išskyrus labai sunkius nusikaltimus), teismas gali atidėti paskirtos bausmės vykdymą nuo vienerių iki trejų metų. Bausmės vykdymas gali būti atidėtas, jeigu teismas nusprendžia, kad yra pakankamas pagrindas manyti, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus bausmės atlikimo. Galiojanti BK 75 str. redakcija leidžia taikyti bausmės vykdymo atidėjimą asmenims, nuteistiems už sunkius nusikaltimus.

3. Projekto esmė. Projektu siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektui, pateikiant pastabas ir pasiūlymus dėl tobulinimo:

- Siūlytina Įstatymo projekte nustatyti, kad bausmės vykdymo atidėjimas nebūtų taikomas už pačius pavojingiausius smurtinio, seksualinio ir korupcinio pobūdžio sunkius nusikaltimus (t. y. sunkius nusikaltimus visuomenės saugumui, žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams);
- Palikti teismui galimybę atidėti bausmės vykdymą už sunkius nusikaltimus, nepatenkančius į aukščiau aprašytas sunkių nusikaltimų grupes, jeigu paskirta laisvės atėmimo bausmė neviršija 3 metų. Teismas tokiais atvejais turėtų papildomai pagrįsti, kad bausmės vykdymo atidėjimas būtų veiksminga poveikio priemonė už padarytą sunkų nusikaltimą.

4. Derinimas. Projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas.

5. Atitikimas Vyriausybės programai. Projektas neprieštarauja Septynioliktosios Vyriausybės programai. Įstatymo projekto siūlymas apriboti bausmės vykdymo atidėjimo taikymą visų sunkių nusikaltimų atžvilgiu nevisiškai dera su Vyriausybės programoje įtvirtintu siekiu sumažinti įkalintų ir bausmę atliekančių asmenų skaičių (224.11 p.).

6. Dalykinio vertinimo išvada:

- Pagal Projekte pateiktus pasiūlymus patobulintas Įstatymo projektas labiau atitiktų Vyriausybės programos 224.11 p. įtvirtintą siekį sumažinti įkalintų ir bausmę atliekančių asmenų skaičių; Tačiau bausmės vykdymo atidėjimo sąlygos vis tiek griežtėtų, todėl galima prognozuoti įkalintųjų skaičiaus didėjimą. Atkreiptinas dėmesys, kad 2017-08-30 Seime užregistruotas Prezidentės projektas Nr. XIII-1066 dėl BK pakeitimų (įskaitant BK 75 str.), kuris, kaip ir Seimo nario V. Bako projektas, panaikina galimybę taikyti bausmės vykdymo atidėjimą už sunkius nusikaltimus. Šiame griežtėjančios politikos bausmės vykdymo atidėjimo

instituto atžvilgiu kontekste pagal Vyriausybės išvadoje nuodytus pasiūlymus pataisytas V. Bako projektas labiau atitiktų Vyriausybės programą nei dabartinis V. Bako projektas ar Prezidentės projektas (nors visi projektai lemtų įkalintų asmenų skaičiaus didėjimą ir daugiau-mažiau prasilenkia su programos 224.11 p. nurodytu siekiu).

- Siūlytini redakcinio pobūdžio Projekto 2 p. patikslinimai: žodžių junginyje „Vyriausybės veiklos programoje“ brauktinas žodis „veiklos“; prieš žodžius „įtvirtintas siekis sumažinti įkalintų ir bausmę atliekančių asmenų skaičių“ nurodyti Vyriausybės programos 224.11 p. ir išbraukti žodžius „ir plėsti alternatyvių poveikio priemonių, nesusijusių su laisvės atėmimu, taikymą“; antroje pastraipoje brauktinas žodis „prioritetinius“.
- Pažymėtina, kad galimybė atidėti bausmės vykdymą už sunkius nusikaltimus nuteistiems asmenims BK įtvirtinta 2015 m. kovo 19 d. BK 27, 38, 39, 55, 56, 60, 62, 75, 179 ir 187 str. pakeitimo įstatymu Nr. XII-1554. Per 2 šios baudžiamosios politikos naujovės galiojimo metus nenustatyta objektyvių duomenų, atskleidžiančių esmines jos praktinio veikimo problemas ar trūkumus;
- Atkreiptinas dėmesys, kad laisvės atėmimo bausmės taikymo dažnumo ir bausmės trukmės atžvilgiu Lietuva išsiskiria iš kitų Europos Sąjungos valstybių (2017 m. sausio 1 d. Lietuvoje buvo 6815 įkalintų asmenų, t. y. 100 tūkst. gyventojų teko 239 kalintys asmenys. Tai didžiausias rodiklis visoje Europos Sąjungoje). ES vidurkis 2017 m. sausio 1 d. yra ~130 kalinių 100 tūkst. gyventojų (15 m. šis rodiklis svyruoja maždaug 130-150 įkalintų asmenų/100 tūkst. gyv. intervale).
- Bausmės vykdymo atidėjimas pilnamečiams kai kuriose kitose ES valstybėse: 1) Danija: bausmės vykdymas gali būti atidėtas iš esmės už visas nusikalstamas veikas (plati teisė teismui spręsti, kada tikslinga atidėti bausmės vykdymą); 2) Latvija: bausmės vykdymo atidėjimas gali būti skiriamas, kai paskirta laisvės atėmimo bausmė neviršija 5 m. (gali būti atidėtas ir arešto bausmės vykdymas); 3) Nyderlandai: bausmės vykdymo atidėjimas nėra siejamas su nusikalstamų veikų grupėmis. Negalima atidėti, jeigu paskirta laisvės atėmimo bausmė viršija 4 m.; 4) Prancūzija: bausmės vykdymas gali būti atidėtas jeigu paskirta laisvės atėmimo bausmė neviršija 5 m. Negali būti atidėta už tam tikrų grupių nusikaltimus, pvz: tyčinius smurtinius nusikaltimus, seksualinius nusikaltimus; 5) Vokietija: bausmės vykdymas gali būti atidėtas paskirtai laisvės atėmimo bausmei neviršijant 2 m. Pažymėtina, kad visais atvejais teismas vertina nusikalstamos veikos aplinkybių visumą, nuteistojo asmenybę, prognozuoja, ar bausmės tikslai gali būti pasiekti atidedant paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą. Nurodytuose atvejuose pagrindinė sąlyga skiriant bausmės vykdymo atidėjimą yra paskirtos laisvės atėmimo bausmės terminas.

Siūlome Projektą **svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.**

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas

Rimvydas Pilibaitis

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2017-09-14 Nr. (1.5.)24-799

TEIKIMAS DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 75 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-708“ PROJEKTO

Teisingumo ministerija teikia patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 75 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIP-708“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 75 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIIIP-708 (toliau – įstatymo projektas) teikiamais baudžiamojo įstatymo pakeitimais yra siūloma BK 75 straipsnyje įtvirtintą bausmės vykdymo atidėjimo institutą netaikyti asmenims, nuteistiems už sunkius nusikaltimus.

Nutarimo projektu siūloma iš esmės pritarti įstatymo projektui ir kartu pateikiamos pastabos ir pasiūlymai dėl įstatymo projekte siūlomo teisinio reguliavimo priemonių.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje.

Nutarimo projektas nebuvo derintas su kitomis institucijomis, kadangi jis iš esmės susijęs su Teisingumo ministerijos kompetencija. Kartu pranešame, kad, vykdydama Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio 2017 m. liepos 12 d. rezoliucija Nr. S-51-1875, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija 2017 m. liepos 21 d. raštu Nr. 1D-3969 pranešė, kad pagal kompetenciją pastabų ir pasiūlymų įstatymo projektui neturi. Nutarimo projektui buvo pateiktos kelios Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabos (2017 m. rugpjūčio 22 d. pažyma Nr. NV-2134), į kurias buvo atsižvelgta ir teikiamas Nutarimo projektas buvo atitinkamai patikslintas.

Nutarimo projektas atitinka Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Nutarimo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 2 lapai.

Teisingumo ministrė

Milda Vainiutė

**NUTARIMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 75 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-708**

2017 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2017 m. liepos 5 d. sprendimo Nr. SV-S-323 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 2 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 75 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-708 (toliau – įstatymo projektas) ir pateikti pastabas ir pasiūlymus dėl įstatymo projekte siūlomo teisinio reguliavimo priemonių:

1. Įvertinus tai, kad šiuo metu Baudžiamojo kodekso 75 straipsnio nuostatos ir jų taikymo praktika leidžia iš esmės be apribojimų taikyti bausmės vykdymo atidėjimą už visus sunkius nusikaltimus, ir pritarant įstatymo projekto tikslui – „užtikrinti, kad laisvės atėmimo bausmė, paskirta už sunkius nusikaltimus, būtų veiksminga ir efektyvi bausmė kovoje su vienais pavojingiausių nusikaltimų“, – siūlytina nustatyti, kad bausmės vykdymo atidėjimas nebūtų taikomas už pačius pavojingiausius smurtinio, seksualinio ir korupcinio pobūdžio nusikaltimus, t. y. sunkius nusikaltimus visuomenės saugumui, žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams (Baudžiamojo kodekso XVIII, XX, XXI, XXXIII, XXXV skyriai).

2. Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, įtvirtintas siekis sumažinti įkalintų ir bausmę atliekančių asmenų skaičių ir plėsti alternatyvių poveikio priemonių, nesusijusių su laisvės atėmimu, taikymą. Įstatymo projektu atsisakius bausmės vykdymo atidėjimo taikymo už visus sunkius nusikaltimus, nenumatant jokių išimčių, neišvengiamai dar labiau daugėtų laisvės atėmimo vietose esančių nuteistųjų. Be to, minėtiems asmenims paskyrus realias terminuotas laisvės atėmimo bausmes, jų išlaikymas valstybei papildomai kainuotų apie 4 mln. eurų per metus. Pažymėtina ir tai, kad dažnas ir ilgalaikis laisvės atėmimo bausmės taikymas vis dar labai išskiria Lietuvą iš kitų Europos Sąjungos valstybių. 2017 m. sausio 1 d. Lietuvoje buvo 6 815 įkalintų asmenų (suimtųjų ir nuteistųjų). 100 tūkst. gyventojų teko 239 kalinčių asmenų. Toks rodiklis yra didžiausias visoje Europos Sąjungoje.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės prioritetinius siekius plėsti alternatyvių poveikio priemonių, nesusijusių su laisvės atėmimu, taikymą ir sumažinti galimą įkalintųjų skaičiaus didėjimą bei papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikį, tačiau tuo pačiu nedarant neigiamo poveikio visuomenės saugumui, siūlytina teismui palikti galimybes atskirais atvejais atidėti bausmės vykdymą už padarytą sunkių nusikaltimų kategorijai priskiriamą nusikaltimą, kai teismas pagrįstai mano, kad bausmės tikslai gali būti pasiekti be realaus laisvės atėmimo bausmės atlikimo. Šiuo tikslu siūlytina sudaryti teisinės prielaidas teismui taikyti bausmės vykdymo atidėjimą dėl kitų šio nutarimo 1 punkte nepaminėtų sunkių nusikaltimų, tačiau nustatyti, kad tokiais atvejais bausmės vykdymas gali būti atidedamas tik esant šioms sąlygoms: 1) išimtiniais atvejais, t. y. kai teismas papildomai pagrindžia, kodėl bausmės vykdymo atidėjimas būtų veiksminga poveikio priemonė už padarytą sunkų nusikaltimą; 2) kai paskirta laisvės atėmimo bausmė neviršija trejų metų.

Pagrindžiant pateiktą siūlymą, būtina paminėti, kad bausmės vykdymo atidėjimas daugeliu atvejų yra pakankamai veiksminga ir saugi priemonė. Sprendžiant, ar bausmės vykdymas gali būti atidėtas, teismas vertina visas bylos aplinkybes, susijusias ir su padaryta

veika, ir su nuteistojo asmenybe: nusikalstamos veikos padarymo priežastis, veikos pavojingumo pobūdį ir laipsnį, nuteistojo teigiamas ir neigiamas asmenines savybes, jo elgesį prieš ir po nusikalstamos veikos padarymo ir pan. Be to, teismas gali pareikalaus, kad prieš priimant sprendimą būtų įvertinta kaltinamojo nusikalstamo elgesio rizika. Bausmės vykdymo atidėjimo metu asmeniui vykdoma probacija, kurios metu nuteistajam taikomos resocializacijos priemonės, kontroliuojamas nuteistojo elgesys. Visa tai prisideda prie to, kad tik nedidelė dalis anksčiau nusikalstamas veikas padariusių asmenų jas padaro ir vėl. Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2016 m. iš 33 265 ištirtų nusikalstamų veikų tik 1 745 nusikalstamos veikos (5,2 proc.) buvo padarytos anksčiau nusikaltusių asmenų. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos duomenimis, 2016 m. už bausmės vykdymo atidėjimo metu padarytą nusikalstamą veiką buvo nuteisti 135 asmenys, kas sudaro tik 2 proc. nuo visų asmenų, kuriems bausmės vykdymas buvo atidėtas.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė
2017-09-13

Teisės sistemos departamento
Teisės sistemos vystymo skyriaus
vyriausioji specialistė

Aukšė Rugebė
2017-09-13

Teisingumo ministrė

Milda Vainiūtė
2017-09-14